

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Навчально-науковий інститут денної освіти

Кафедра педагогіки та суспільних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач (начальник) кафедри

проф. І. М. Петренко

«__» _лютого_2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Риторика»

Освітньо-професійна програма /спеціалізація	«Право» <i>(назва)</i>
Спеціальність	081 Право <i>(код, назва спеціальності)</i>
Галузь знань	08 Право <i>(код, назва галузі знань)</i>
Ступінь вищої освіти	бакалавр <i>(бакалавр, магістр, доктор філософії)</i>

Робоча програма навчальної дисципліни «Риторика» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри, протокол від «___» лютого 2023 року № _

ПОЛТАВА – 2023

Укладач:

Сарапин В. В. – к. філол. н., доцент, доцент кафедри педагогіки та суспільних наук Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 «Право»

к. ю. н., доцент

_____ О. О. Кульчій

ЗМІСТ

Розділ 1.	Опис навчальної дисципліни	4
Розділ 2.	Перелік компетентностей та програмних результатів навчання	5
Розділ 3.	Програма навчальної дисципліни	7
Розділ 4.	Тематичний план навчальної дисципліни	16
Розділ 5.	Оцінювання результатів навчання	48
Розділ 6.	Інформаційні джерела	53
Розділ 7.	Програмне забезпечення навчальної дисципліни	56

Таблиця 1. Опис навчальної дисципліни «Риторика»

Місце в структурно-логічній схемі підготовки	<i>Пререквізити:</i> українська мова (за професійним спрямуванням); іноземна мова <i>Постреквізити:</i> іноземна мова (за професійним спрямуванням); юридична аргументація
Мова викладання	Українська мова
Статус дисципліни – обов’язкова	
Курс/семестр вивчення	денна – 1; заочна – 1
Кількість кредитів ЄКТС/кількість модулів	Кількість кредитів за ЄКТС – 3 / 2 модулі
Денна форма навчання:	
Кількість годин:	
– загальна кількість: 1 семестр –; 2 семестр – 90	
– лекції: 1 семестр –; 2 семестр – 18	
– семінарські заняття: 1 семестр –; 2 семестр – 14	
– самостійна робота: 1 семестр –; 2 семестр – 58	
– вид підсумкового контролю: 1 семестр –; 2 семестр – залік	
Заочна форма навчання:	
Кількість годин:	
– загальна кількість: 1 семестр –; 2 семестр – 90	
– лекції: 1 семестр –; 2 семестр – 4	
– практичні заняття: 1 семестр –; 2 семестр – 2	
– самостійна робота: 1 семестр –; 2 семестр – 84	
– вид підсумкового контролю: 1 семестр –; 2 семестр – залік	

Розділ 2. Перелік компетентностей та програмних результатів навчання

Опанування навчальної дисципліни «Риторика» сприяє формуванню риторичної компетентності майбутніх юристів, зокрема здатності розуміти зміст основних понять, категорій, законів та видів риторики; знати види і жанри ораторського мистецтва; аналізувати особливості класичної риторики; послуговуватися різними видами й жанрами ораторських виступів; користуватися оптимальними методиками підготовки та виголошення промови; формулювати запит відповідно до ситуації спілкування з дотриманням засад конструктивної й ефективної міжособистісної взаємодії; вести розгорнутий монолог/діалог відповідно до комунікативних намірів та ситуації спілкування; аналізувати тексти промов та виступи ораторів для розвитку і вдосконалення навичок критичного мислення; володіти основами техніки мовлення та виразного читання; уміло застосовувати вербальні і невербальні засоби спілкування; переконливо, логічно, вмотивовано, грамотно виступати з промовами різних тем і жанрів та розвивати особистий ораторський стиль.

Завдання навчальної дисципліни полягають в оволодінні сукупністю відповідних **компетентностей**, а також формуванні й розвитку здатності здобуття знань і вмінь, необхідних у майбутній практичній діяльності за фахом, а саме: послуговуватися системою основних понять та категорій теорії риторики; розвивати навички практичного застосування набутих знань у процесі вирішення конкретних життєвих і фахових ситуацій.

Таблиця 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна «Риторика», програмні результати навчання

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
<i>Загальні компетентності</i>		
1	здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології (ЗК6)	проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН3)
2	здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК4)	вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології (РН10)
3	здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2)	мати базові навички риторики (РН11)
4	здатність бути критичним і самокритичним (ЗК8)	
5	здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК13)	доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло (РН 12)

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Програму навчальної дисципліни обговорено і схвалено на засіданні кафедри педагогіки та суспільних наук, протокол від «28» серпня 2022 року № 1

Програмний зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ І ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РИТОРИКИ

Тема 1. Риторика як мистецтво слова, наука і навчальна дисципліна

Предмет і завдання курсу «Риторика». Красномовство як предмет риторики. Зв'язок риторики з теорією комунікації, філософією, логікою, етикою, естетикою, мовознавством, літературознавством, акторською майстерністю, психологією, еристикою, конфліктологією, історією, соціологією, політологією, педагогікою та ін. Місце риторики в сучасному суспільстві. Роль риторики в особистісному й фаховому становленні юриста. Риторична особистість юриста. Складники риторичної культури юриста.

Ораторський процес: докомунікативний, комунікативний, післякомунікативний. Канали впливу на аудиторію: звуковий (лінгвістичний і паралінгвістичний) та візуальний (кінетичний).

Риторичний трикутник. Автор (суб'єкт) та аудиторія (об'єкт) публічного мовлення. Публічна промова. Риторична промова. Вплив як базове поняття риторики. Риторична ситуація та її складники.

Закони риторики. Концептуальний закон. Закон моделювання аудиторії. Стратегічний закон. Тактичний закон. Мовленнєвий закон. Закон ефективної комунікації. Системно-аналітичний закон.

Тема 2. Концепції, технології, постаті риторики: від давнини до сучасності

Виникнення і розвиток риторики в Стародавній Греції. Творчість Сократа, Платона. «Риторика» Арістотеля. Демосфен – видатний оратор античної Греції. Зародження моделей риторичної маніпуляції та популістської риторики. Софістика й діалектика в античній риторичній мові.

Римський період античної риторики. Схема та елементи побудови давньоримських промов. Риторичні трактати Цицерона. «Двадцять книг риторичних настанов» Марка Квінтіліана.

Формування нових засад європейської риторики в епоху Середньовіччя. Гомілетика: поняття та етапи розвитку. Патристика. Аврелій Августин «Про християнську доктрину». Догматика. Перікопа. Казуї-

стика. Василь Великий, Григорій Богослов, Іван Золотовустий. Типи християнських проповідей. Розвиток політичної та побутової риторики. Гоміліарії, університетська (тематична) проповідь, частини промови, модуси промови, глоса, глосатор, схоластика.

Риторика Ренесансу і Нового часу. Відродження судової риторики, поява торгового (ділового) і парламентського красномовства. Проповіді Джироламо Савонароли. Ораторська майстерність Еразма Роттердамського, Ульріха фон Гуттена, Мартіна Лютера, Жана Кальвіна. Риторика в «Мистецтві поетичному» Нікола Буало. «Про геометричний розум і про мистецтво переконувати» Блезя Паскаля.

Сучасні риторичні моделі. Неориторика. Аргументативна риторика. Лінгвістична риторика. Феномен харизматичних тоталітарних лідерів. Риторика революцій. Риторика сучасного інтерактивного спілкування. Телериторика. Бізнес-риторика. «Чорна риторика» (Карстен Бредемаєр) як маніпулятивна техніка.

Розвиток вітчизняної риторики. Риторика Русі-України. Риторична природа полемічної літератури кінця XVI – початку XVII ст. Риторика доби Бароко. Києво-Могилянська академія – центр розвитку риторики. Риторична традиція Харківського колегіуму. Видатні українські оратори: Станіслав Оріховський-Роксолан, Іван Вишенський, Герасим Смотрицький, Йоаникій Галятовський, Антоній Радивилівський, Феофан Прокопович, Дмитро Туптало, Михайло Грушевський, Володимир Самійленко, Микола Міхновський, Іван Огієнко, Андрей Шептицький, Олександр Довженко, Олесь Гончар, В'ячеслав Чорновіл.

Тема 3. Риторичний ідеал та особистість оратора

Образ ідеального оратора. Складники риторичної майстерності оратора. Етос оратора: щирість, чесність, доброзичливість, передбачливість, відповідальність.

Риторичні ідеали Античності. Сократівський риторичний ідеал (переконливість, істинність переконливого мовлення, моральність на користь суспільству, чіткість, упорядкованість). Софістичний риторичний ідеал (формальна переконливість, надмірна словесна краса, пишність, вибагливість мовлення, прагнення до самовираження, корисливість оратора). Риторичний ідеал християнського проповідника (честь, благородство, смиренність, милосердя, шляхетність, слухняність, побожність, духовність). Давньоукраїнський риторичний ідеал («Слово про Закон і Благодать», «Слово про Ігорів похід», «Слова» Кирила Туровського, «Повчання» Володимира Мономаха). Український бароковий риторичний ідеал (системність, чіткість, міра, порядок, рівновага, витримка, терпіння, самодисципліна, витривалість, подвижництво).

Риторичні ідеали сучасної риторики: маніпулятивно-прагматичний, гуманістичний, тоталітарно-пропагандистський.

Триєдність ідеї, моральності та гармонії змісту і форми як риторичний ідеал сучасності. Проблема моральності оратора в контексті гуманістичного риторичного ідеалу.

Мовна й мовленнєва особистість оратора. Комунікативна особистість оратора. Риторична особистість оратора та її складники. Образ оратора.

Культура спілкування та мовний етикет в риторичній діяльності. Способи впливу на людей під час комунікації (переконання, навіювання, психічне зараження). Маніпулювання. Стилї спілкування (авторитарний, демократичний, ліберальний).

Тема 4. Класичний риторичний канон та його складники

Категорії класичної риторики. Логос (істинність). Логічність як основна ознака промови й тексту. Етос (щирість). Моральність оратора. Риторика й демагогія. Пафос (відповідність мовної поведінки). Топос (типові мовні ситуації).

Розділи класичної риторики. Поняття про задум, ідею, концепцію промови. Інвенція. Тема, особливості її вибору. Композиція промови.

Диспозиція, елокуція та орнамент. Елоквенція. Стилїстика. Стилї усної та писемної форм мови.

Меморія. Мнемотехніка як система прийомів запам'ятовування матеріалу, швидкого відтворення, розвитку оперативної пам'яті, уміння користуватися потрібною для досягнення поставленої комунікативної мети інформацією.

Акція як складник риторики. Образ оратора. Вимоги до оратора. Зв'язки оратора з аудиторією (звуковий, візуальний та ін.).

Релаксація. Етапи й складники самоаналізу риторичної діяльності оратора.

Тема 5. Види і жанри красномовства

Політичне красномовство. Жанри політичного красномовства: політична промова, доповідь, виступ, інформація, огляд, бесіда. Парламентська, мітингова та воєнна політичні промови.

Судове (юридичне) красномовство. Жанри судового красномовства: прокурорська (звинувачувальна) та адвокатська (захисна) промови. Судові дебати; репліка.

Академічне красномовство. Жанри академічної риторики: наукова доповідь, наукове повідомлення, наукова лекція, науково-популярна (публічна) лекція, реферат, виступ, бесіда.

Церковна риторика. Жанри церковного красномовства: проповідь-розповідь, проповідь-слово, проповідь-повчання, бесіда-глуначення, напучення та ін. Композиція проповіді: епіграф, вступ (зацікавлення, опис, оповідь); основна частина (міркування); повчальна частина; підсумок; заклик.

Суспільно-побутове красномовство. Жанри суспільно-побутового красномовства: урочиста промова, ювілейна промова, привітальне слово, застільне слово (тост), поминальне (надгробне) слово. Роль імпровізації та емоційного складника в суспільно-побутовому красномовстві.

Дипломатичне красномовство. Жанри дипломатичного красномовства: промови на конференціях, зборах, засіданнях, зустрічах; промови під час укладання дипломатичних актів (комюніке, угод, контрактів); промови під час візитів, прийомів, прощань, нагород тощо); особливості дипломатичного листування.

Тема 6. Риторичний дискурс. Діалогічна і конфронтаційна риторика (еристика)

Поняття дискурсу як мовленнєвої практики (діалогу, полілогу, інтерації між учасниками) і контексту (середовища, місця, топосу) її розгортання. Текст у риторичному дискурсі. Текст, мета текст, гіпертекст, інтертекстуальність. Закони текстотворення. Категорії тексту. Заголовок тексту. Типологія тексту.

Особливості діалогу в риторичній. Типи співрозмовників. Діалог як риторичний дискурс. Поняття активного слухання. Види слухання (поверхневе, логічне, співпереживання). Типи діалогу: формальний, ігровий, діловий, духовний. Бесіда та її різновиди. Монолог як риторичний дискурс. Засоби діалогізації монологу.

Еристика як риторика діалогічного мовлення. Джерела й еволюція еристики. Сократівська масевтика та іронія як спосіб знаходження істини в процесі діалогу. «Еристика, або Мистецтво сперечатися» Артура Шопенгауера. Особливості сучасної еристики. .

Жанри еристики: дискусія (суперечка, спрямована на з'ясування різних точок зору, пошук і досягнення певного ступеня згоди між учасниками, спільного рішення), диспут (суперечка, спрямована на дослідження, зіставлення й оцінку суперечливих суджень для досягнення єдиної думки, спільного рішення), полеміка (суперечка, спрямована на захист і утвердження власної точки зору, на перемогу над супротивником), дебати (суперечка, спрямована на обмін думками з певних питань).

Ознаки суперечки: доказовість і переконливість. Передумови виникнення суперечки. Типи суперечок.

Вимоги до тези й антитези. Помилки в тезі. Помилки в доказах. Помилки в аргументації тези. Стратегія суперечки. Пропонент і опонент. Тактика суперечки. Прийоми ведення суперечки. Некоректні прийоми суперечки. Коректні та некоректні докази. Загальні вимоги до суперечки. Діалектика. Засоби підвищення ефективності суперечки. Суперечка на публіці.

Теза або тема дискусії. Види дискусії. Форми організації дискусії. Етапи організації дискусії.

Поняття полеміки. Функції, принципи, прийоми полеміки. Форма проведення полеміки. Поведінка учасників полеміки. Правильне оперування поняттями в полеміці. Характеристика запитань і відповідей у полеміці. Види полемічних «хитрощів», шляхи їх нейтралізації. Мистецтво відповідати на запитання.

Поняття дебатів. Функції дебатів. Зміст і структура дебатів.

Етичні й етикетні аспекти ведення суперечки. Основні вимоги до культури суперечки (повага до опонента, витримка, вмотивована аргументація, об'єктивна оцінка).

МОДУЛЬ II. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РИТОРИКИ

Тема 8. Методика підготовки промови: інвенція, диспозиція

Поняття публічної промови. Інвенція як розділ класичної риторики. Настави оратора (інформування, переконання, заохочення, розважання, самопрезентація). Концепція, ідея (основна і побічна), мета, завдання промови. Система топосів (топос визначення, топос цілого – частини, топос роду – виду, топос властивості – якості – характеристики, топос порівняння).

Етапи підготовки промови: вибір теми, складання плану, збирання матеріалу, запис, робота з текстом, тренування та запам'ятовування промови. Види планів (простий, складний, тезовий, цитатний).

Визначення теми, мікротеми, опорних слів. Чинники, які сприяють успіху теми.

Типи підготовки до промови, переваги і недоліки кожного з них. Промови, які читають за конспектом. Промови, які готують заздалегідь, але не вчать напам'ять. Промови, які готують заздалегідь і вчать напам'ять. Імпровізовані промови (експромти).

Методи підготовки: вивчення першоджерел, нотування інформації.

Диспозиція. Поняття композиції промови. «Триєдність» композиції промови: вступ, основна частина (пропозиція, поділ, виклад, аргументація, спростування), закінчення (висновки, спонування до дії, накреслення перспективи).

Вступ та його різновиди. Основні ораторські прийоми у вступі: риторичне питання, постановка проблемного питання, комплімент слухачам, прийом співпереживання, прийом парадоксальної ситуації, звернення (до авторитету, інтересів аудиторії, події, часу, місця, до промови попереднього оратора), використання гумору, афоризму, прислів'я, наведення сильних фактів тощо.

Структурування викладу теми в основній частині промови: лінійний, стадійний, концентричний. Типи викладу теми: розповідь, опис, міркування, пояснення, аргументація, спростування.

Логіка та емоції в промові. Логіка як метод переконання аудиторії. Аргументація в риториці. Логічні закони аргументації: тотожності, суперечності, достатньої підстави, виключення третього. Помилки й хитрощі в аргументації. Емоційні моменти промови.

Способи інтеграції тексту промови: когезія (цілісність тексту, яка полягає в логіко-семантичній, граматичній та стилістичній співвіднесеності та взаємозалежності складників (слів, речень тощо) як одна з характеристик тексту/дискурсу та необхідна умова текстуальності); проспекція, ретроспекція. Основні логічні форми викладу: аналіз, синтез, порівняння, розрізнення, індукція, дедукція, аналогія.

Типи закінчення промови: формулювання висновків, розгляд перспективи, апелювання. Пряме і непряме закінчення.

Мовленнево-логічне структурування тексту. Партитура тексту. Знаки партитури тексту.

Тема 9. Методика підготовки промови: елокуція, елоквенція, культура мовлення оратора

Комунікативні ознаки мовлення. Основні ознаки комунікативно якісного мовлення: правильність, точність, логічність, повнота, багатство, різноманітність, чистота, доречність, виразність, достатність і ясність мовлення. Мовна компетентність оратора.

Поняття культури мовлення оратора. Мовна норма. Типові мовні помилки. Мовні штампи.

Поняття образності мови. Звуковий рівень словесного образу (алітерація, асонанс).

Лексичні засоби образотворення в риторичному тексті. Лексичні норми. Троп та його різновиди: епітет, метафора, метонімія, синекдоха, порівняння, алегорія, гіпербола, літота, перифраз, евфемізм, амфіболія та ін.

Синтаксичний рівень художньої виразності мовлення. Мовні фігури (полісиндетон, асиндетон, симплока, хіазм, паралелізм).

Стилістичний рівень риторичного тексту. Функціональні стилі мови (офіційно-діловий, науковий, публіцистичний, художній, розмовний, конфесійний, епістолярний) та їх різновиди. Стилістично нейтральна лексика. Стилістично забарвлена лексика: просторіччя, канцеляризми, діалектизми, жаргонізми, неологізми, архаїзми, варваризми, солецизми. Стилістичний рівень образності мовлення (антитеза, іронія, каламбур, парадокс, анафора, інверсія тощо).

Фразеологічні одиниці в риторичному тексті: прислів'я, приказки, афоризми, фразеологізми. Риторичний аналіз тексту.

Тема 10. Методика підготовки промови: меморія, акція

Способи запам'ятовування тексту (концентрація, повторення, асоціація). Прийоми мнемотехніки: кодування фразою, кодування азбу-

кою цифр. Обдумування невербальних засобів впливу на аудиторію, надання виступу індивідуального ораторського стилю. Репетиція виголошення промови.

Акція як завершальний етап реалізації риторичної мети. Сутність та проблеми взаємодії оратора й аудиторії. Ознаки аудиторії, їх урахування в організації взаємодії оратора й аудиторії. Активність слухачів. Метод викладу матеріалу. Стратегія оратора, її структура. Тактика оратора: способи і прийоми. Принципи тактики оратора: поняття і види. Маніпулятивні, конфліктогенні тактики. Об'єктивні перешкоди контакту оратора й аудиторії та їх урахування в організації аудиторії.

Технології регуляції психологічного стану оратора під час виступу.

Образ (імідж, шарм) оратора як сукупність його індивідуальних рис. Зовнішній вигляд оратора (простота, скромність і доцільність одягу, охайність рук, стан взуття, зачіска, хода тощо). Культура поведінки оратора. Щирість і повага до слухачів.

Класифікація невербальних засобів спілкування (кінесика, паралінгвістика, екстралінгвістика, візуальний контакт, проксеміка). Вихід до слухачів. Роль жестів, міміки, пантоміміки в реалізації мети і завдань промови. Жестикуляція. Види жестів. Ефективні жести. Конгруентність слів і жестів оратора. Погляд. Міміка. Проблема інтерпретації аудиторією рухів і міміки оратора. Місце розташування оратора. Дистанції в комунікації оратора з аудиторією. Способи зняття емоційного напруження.

Поняття та категорії техніки мовлення. Техніка дихання. Типи дихання. Фонаційне дихання, його розвиток, оптимальне голосоутворення. Норматива артикуляційна база як основа правильної літературної вимови. Голос. Якості голосу оратора (сила, політність, гнучкість, рухливість, пластичність, діапазон, висота, тембр). Вправи на розвиток голосу. Гігієнічні вимоги до голосу. Дикція. Темпоритм мовлення оратора.

Виразне читання текстів. Засоби емоційно-образної та логічної виразності. Інтонація. Інтонаційно-виразні засоби мовлення. Логічний наголос. Логічні паузи. Граматичні паузи. Логічно-граматичні паузи. Ритмічна пауза. Психологічна пауза. Темп.

Тема 11. Стили публічного виступу оратора

Поняття стилю публічного виступу. Типи стилів (демократичний, ліберальний, авторитарний). Умови вибору стилю промови, об'єктивна та суб'єктивна характеристики промови. Індивідуальний стиль оратора, проблеми його формування та шляхи оволодіння ним.

Стильові особливості публічного виступу. Складники риторичної виразності промови. Послугування риторичними прийомами (ототожнення себе з аудиторією, несподіванка, експресія, гіпербола, провокація, прогнозування, зіставлення всіх «за» і проти), апеляція до автори-

тету, співпереживання, внесення елементу неформальності, драматизація, пряме включення, гумор тощо).

Мовне самовдосконалення оратора: спостереження за власним і «чужим» мовленням, мовленнєвий самоаналіз, систематичне збагачення словникового запасу.

Тема 12. Риторичний аналіз публічного виступу

Критерії оцінки публічного виступу: структурно-сміслова характеристика, культура мовлення, виконавська майстерність. Роль самоаналізу і взаємоаналізу виступів у формуванні риторичної компетентності, розвитку критичного мислення оратора.

Вид, жанр тексту промови. Актуальність теми. Концепція, ідея, комунікативна мета, інтенція (намір) мовця. Гармонійність змісту і форми. Аналіз дискурсу.

Дотримання законів риторики: концептуального, моделювання аудиторії, стратегічного, тактичного, мовленнєвого, ефективної комунікації, системно-аналітичного. Відповідність риторичним принципам (змістовність, ерудованість, послідовність, аргументованість, несуперечність, доказовість, доступність, наочність). Міра розробленості й дотримання композиції виступу.

Культура мислення оратора: застосування логічних доказів, індукції, дедукції, гнучкість мислення, здатність до імпровізації.

Психологічний стан оратора (уміння опанувати себе, упевненість-непевненість, енергійність-утома, зібраність-розгубленість, зосередженість-розсіяність).

Взаємодія оратора й аудиторії: утримання уваги слухачів, використання прийомів актуалізації уваги, доцільність і майстерність застосування прийомів емоційної розрядки, вміння вести діалог/полілог з аудиторією, обґрунтовано і переконливо відповідати на питання.

Образність мовлення на лексичному, синтаксичному, стилістичному і фразеологічному рівнях.

Культура мовлення: демонстрація комунікативних якостей мовлення (логічність, точність, ясність, чистота, виразність, багатство, доречність, доступність, емоційність, естетичність); наявність/відсутність мовленнєвих помилок; володіння ефективною технікою мовлення (темп, гучність, висота й сила голосу, артикуляція, інтонаційна виразність, паузи).

Невербальна культура оратора: естетичність (доцільність, різноманітність, природність) жестикуляції, міміки, рухів тіла, пози; наявність візуального контакту з аудиторією.

Зовнішня культура оратора: відповідність зовнішнього вигляду ситуації спілкування; щирість і повага до слухачів; культура поведінки.

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Риторика» для студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право освітньо-професійна програма «Право»

№ з/п	Назва розділу, модуля, теми	Кількість годин за видами занять			
		разом	аудиторні		позааудиторні
			лекції	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Модуль І. Теоретичні аспекти риторики					
1.	Риторика як мистецтво слова, наука і навчальна дисципліна	6	2	–	4
2.	Концепції, технології, постаті риторики: від давнини до сучасності	7	–	–	7
3.	Риторичний ідеал та особистість оратора	8	2	2	4
4.	Класичний риторичний канон та його складники	8	2	2	4
5.	Види і жанри красномовства	8	–	–	8
6.	Риторичний дискурс. Діалогічна і конфронтаційна риторика (еристика)	8	2	2	4
	Загалом:	45	8	6	31
Модуль 2. Практичні аспекти риторики					
7.	Методика підготовки промови: інвенція	8	2	2	6
8.	Методика підготовки промови: диспозиція	8	2	2	4
9.	Методика підготовки промови: елокуція, елоквенція, культура мовлення оратора	6	2	2	4
10.	Методика підготовки промови: меморія, акція	9	2	2	5
11.	Стиль публічного виступу оратора	6	2	–	4
12.	Риторичний аналіз публічного виступу	8	–	–	6
	Загалом:	45	10	8	27
	Разом із курсу:	90	18	14	58

Таблиця 4.2. Тематичний план навчальної дисципліни «Риторика» для студентів заочної форми навчання спеціальності 081 Право освітньо-професійна програма «Право»

№ з/п	Назва розділу, модуля, теми	Кількість годин за видами занять			
		разом	аудиторні		позааудиторні
			лекції	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Історико-теоретичні і практичні аспекти риторики					
1.	Риторика як мистецтво слова, наука і навчальна дисципліна	8	2	–	6
2.	Концепції, технології, постаті риторики: від давнини до сучасності	8	–	–	8
3.	Риторичний ідеал та особистість оратора	7	–	–	7
4.	Класичний риторичний канон та його складники	8	–	2	6
5.	Види і жанри красномовства	8	–	–	8
6.	Риторичний дискурс. Діалогічна і конфронтаційна риторика (еристика)	6	–	–	6
	Загалом:	45	2	2	41
Модуль 2. Судова риторика					
7.	Методика підготовки промови: інвенція	10	2	–	8
8.	Методика підготовки промови: диспозиція	8	–	–	8
9.	Методика підготовки промови: елокуція, елоквенція, культура мовлення оратора	7	–	–	7
10.	Методика підготовки промови: меморія, акція	6	–	–	6
11.	Стиль публічного виступу оратора	8	–	–	8
12.	Риторичний аналіз публічного виступу	6	–	–	6
	Загалом:	45	2	–	43
	Разом із курсу:	90	4	2	84

Таблиця 4.3. Тематичний план навчальної дисципліни «Риторика», яка викладається для студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право освітньо-професійна програма «Право»

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
1	2	3	4	5	6
Модуль I. Теоретичні аспекти риторики					
Тема 1. Риторика як мистецтво слова, наука і навчальна дисципліна					
1. Предмет і завдання курсу «Риторика». 2. Красномовство як предмет риторики. 3. Ораторський процес та його складники. 4. Риторичний трикутник. 5. Закони риторики. 6. Роль риторики в особистісному й фаховому становленні юриста.	2		–	Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Риторика і поетика.. 2. Зв'язок риторики з іншими науками. 3. Риторична ситуація та її складники. 4. Риторична особистість юриста. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.	4

1	2	3	4	5	6
				Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.	
Тема 2. Концепції, технології, постаті риторики: від давнини до сучасності					
	–		–	Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Періоди в розвитку риторики. 2. «Риторика» Арістотеля. 3. Зародження моделей риторичної маніпуляції та популістської риторики в епоху Античності. 5. Софістика й діалектика в античній риторичній. 6. Схема та елементи побудови давньоримських промов. 7. Риторичні трактати Цицерона. 8. Середньовічна гомілетика: християнські ідеї та їх реалізація. 9. Видатні візантійські риторичні. 10. Ренесансні оратори. 11. Європейська риторика Нового часу. 12. Генеза української ораторської культури. 13. Концепції і види сучасної	7

1	2	3	4	5	6
				<p>риторики. 14. Неориторика. 15. Лінгвістична риторика. 16. Риторика сучасного інтерактивного спілкування. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 3. Риторичний ідеал та особистість оратора					
<p>1. Поняття риторичної майстерності оратора. 2. Риторичний ідеал: ретроспективний огляд. 3. Риторичні ідеали сучасної риторики: маніпулятивно-прагматичний, гуманістичний, тоталітарно-пропагандистський. 4. Риторична особистість оратора та її складники.</p>	2	<p>1. Образ ідеального оратора. 2. Сократівський риторичний ідеал. 3. Софістичний риторичний ідеал. 4. Риторичний ідеал християнського проповідника. 5. Український бароковий риторичний ідеал. 6. Риторичні ідеали сучасної риторики. 7. Комунікативна особистість оратора</p>	2	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Давньоукраїнський риторичний ідеал. 2. Проблема моральності оратора в контексті гуманістичного риторичного ідеалу. 3. Мовна й мовленнєва особистість оратора. 4. Культура спілкування та мовний етикет в риторичній діяльності. 5. Способи впливу на людей</p>	4

1	2	3	4	5	6
				<p>під час комунікації (переконавання, навіювання, психічне зараження).</p> <p>6. Маніпулювання у спілкуванні.</p> <p>7. Стилi спілкування (авторитарний, демократичний, ліберальний).</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 4. Класичний риторичний канон та його складники					
<p>1. Категорії класичної риторики: логос, етос, пафос, топос.</p> <p>2. Розділи класичної риторики.</p> <p>3. . Інвенція. Тема, особливості її вибору. Композиція промови..</p> <p>4. Диспозиція, елокуція та орнамент. Елоквенція.</p> <p>5. Меморія й акція.</p>	2	<p>1. Логос (істинність). Логічність як основна ознака промови й тексту.</p> <p>2. Етос (щирість). Моральність оратора. Риторика й демагогія.</p> <p>3. Пафос (відповідність мовної поведінки).</p> <p>4. Топос (типові мовні ситуації)..</p> <p>2. Інвенція. Поняття про задум, ідею, концепцію промови..</p>	2	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Образ оратора. Вимоги до оратора.</p> <p>2. Стилістика. Стилi усної та писемної форм мови.</p> <p>3. Зв'язки оратора з аудиторією (звуковий, візуальний та ін.).</p> <p>4. Релаксація. Етапи й склад-</p>	4

1	2	3	4	5	6
		<p>3. Диспозиція, елокуція, орнамент.</p> <p>4. Меморія й акція складники риторики.</p>		<p>ники самоаналізу риторичної діяльності оратора.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 5. Види і жанри красномовства					
	–		–	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Поняття виду і жанру в риторичі.</p> <p>2. Політичне красномовство та його жанрові різновиди.</p> <p>3. Парламентська, мітингова та воєнна промови як жанри політичного красномовства.</p> <p>4. Жанри судового красномовства: прокурорська (звинувачувальна) та адвокатська (захисна) промови. Репліка. Судові дебати.</p> <p>5. Жанри академічної риторики: наукова доповідь, наукове</p>	4

1	2	3	4	5	6
				<p>повідомлення, наукова лекція, науково-популярна (публічна) лекція, реферат, виступ, бесіда.</p> <p>6. Жанри церковного красномовства: проповідь-розповідь, проповідь-слово, проповідь-повчання, бесіда-тлумачення, напучення та ін.</p> <p>7. Жанри суспільно-побутового красномовства: урочиста промова, ювілейна промова, привітальне слово, застільне слово (тост), поминальне (надгробне) слово.</p> <p>8. Роль імпровізації та емоційного складника в суспільно-побутовому красномовстві.</p> <p>9. Жанри дипломатичного красномовства: промови на конференціях, зборах, засіданнях, зустрічах; промови під час укладання дипломатичних актів (комюніке, угод, контрактів); промови під час візитів, прийомів, прощань, нагород тощо).</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний</p>	

1	2	3	4	5	6
				<p>матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 6. Риторичний дискурс. Діалогічна і конфронтаційна риторика (еристика)					
<p>1. Поняття дискурсу як мовленнєвої практики і контексту її розгортання.</p> <p>2. Діалог як риторичний дискурс.</p> <p>3. Еристика: поняття, еволюція, сучасне тлумачення.</p> <p>4. Жанри еристики: дискусія, диспут, полеміка, дебати.</p> <p>5. Стратегія і тактика суперечки.</p> <p>6. Основні вимоги до культури суперечки (повага до опонента, витримка, вмотивована аргументація, об'єктивна оцінка).</p>	2	<p>1. Особливості діалогу в риторичі. Типи діалогу.</p> <p>2. Монолог як риторичний дискурс. Засоби діалогізації монологу.</p> <p>3. Еристика як риторика діалогічного мовлення. Особливості сучасної еристики.</p> <p>4. Ознаки суперечки: доказовість і переконливість. Передумови виникнення суперечки. Типи суперечок.</p> <p>5. Прийоми ведення суперечки. Засоби підвищення ефективності суперечки.</p> <p>6. Види, форми й етапи організації дискусії.</p> <p>7. Функції, принципи, прийоми полеміки.</p> <p>8. Зміст і структура дебатів.</p> <p>9. Етичні й етикетні аспекти ве-</p>	2	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Сократівська маєвтика та іронія як спосіб знаходження істини в процесі діалогу.</p> <p>2. «Еристика, або Мистецтво сперечатися» Артура Шопенгауера.</p> <p>3. Вимоги до тези й антитези в полеміці.</p> <p>4. Помилки в тезі. Помилки в доказах. Помилки в аргументації тези.</p> <p>5. Некоректні прийоми суперечки. Коректні та некоректні докази.</p> <p>6. Суперечка на публіці.</p> <p>7. Правильне оперування поняттями в полеміці.</p> <p>8. Характеристика запитань і відповідей у полеміці.</p>	4

1	2	3	4	5	6
		дення суперечки.		<p>9. Види полемічних «хитрощів», шляхи їх нейтралізації.</p> <p>10. Мистецтво відповідати на запитання.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	

МОДУЛЬ II. Практичні аспекти риторики

Тема 7. Методика підготовки промови: інвенція

<p>1. Інвенція як розділ класичної риторики.</p> <p>2. Етапи підготовки промови.</p> <p>3. Типи підготовки промови, переваги і недоліки кожного з них.</p> <p>4. Методи підготовки: вивчення першоджерел, нотування інформації.</p>	2	<p>1. Етапи підготовки промови.</p> <p>2. Настанови оратора (інформування, переконання, заохочення, розважання, самопрезентація).</p> <p>3. Концепція, ідея, мета, завдання промови.</p> <p>4. Вибір теми промови. Тема, мікротема.</p> <p>4. Система топосів (топос визначення, топос цілого – частини, топос роду – виду, топос властивості – якості – характеристики, топос порівняння).</p>	2	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Чинники, які сприяють успіху теми.</p> <p>2. Промови, які читають за конспектом.</p> <p>3. Промови, які готують заздалегідь, але не вчать напам'ять.</p> <p>4. Промови, які готують заздалегідь і вчать напам'ять.</p> <p>5. Імпровізовані промови (експромти).</p>	6
---	---	---	---	--	---

1	2	3	4	5	6
		<p>5. Етапи підготовки промови: вибір теми, складання плану, збирання матеріалу, запис, робота з текстом, тренування та запам'ятовування промови.</p> <p>6. Види планів (простий, складний, тезовий, цитатний).</p> <p>7. Методи підготовки промови: вивчення першоджерел, нотування інформації.</p>		<p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 8. Методика підготовки промови: диспозиція					
<p>1. Поняття композиції промови. «Триєдність» композиції промови.</p> <p>2. Вступ та його різновиди. Основні ораторські прийоми у вступі.</p> <p>3. Структурування викладу теми в основній частині промови.</p> <p>4. Логіка та емоції в промові.</p> <p>5. Способи інтеграції тексту промови.</p> <p>6. Типи закінчення промови.</p>	2	<p>1. Складники композиції промови: вступ, основна частина (пропозиція, поділ, виклад, аргументація, спростування), закінчення (висновки, спонукання до дії, накреслення перспективи).</p> <p>2. Ораторські прийоми у вступі: риторичне питання, постановка проблемного питання, комплімент слухачам, прийом співпереживання, прийом парадоксальної ситуації, звернення (до авторитету, інтересів аудиторії, події, часу, місця, до промови попереднього оратора), використання гумору, афоризму, прислів'я, наведення сильних фактів тощо.</p>	2	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Логічні закони аргументації: тотожності, суперечності, достатньої підстави, виключення третього.</p> <p>2. Помилки й хитрощі в аргументації.</p> <p>3. Емоційні моменти промови.</p> <p>4. Пряме і непряме закінчення.</p> <p>5. Знаки партитури тексту.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати прак-</p>	6

1	2	3	4	5	6
		<p>3. Типи викладу теми: розповідь, опис, міркування, пояснення, аргументація, спростування.</p> <p>4. Аргументація в риторичі.</p> <p>5. Основні логічні форми викладу: аналіз, синтез, порівняння, розрізнення, індукція, дедукція, аналогія.</p> <p>6. Когезія як одна з характеристик тексту/дискурсу та необхідна умова текстуальності); перспекція, ретроспекція.</p> <p>7. Мовленнєво-логічне структурування тексту. Партитура тексту.</p>		<p>тичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 9. Методика підготовки промови: елокуція, елоквенція, культура мовлення оратора					
<p>1. Комунікативні ознаки мовлення.</p> <p>2. Поняття культури мовлення оратора.</p> <p>3. Образність мови та її складники.</p> <p>4. Лексичні засоби образотворення в риторичному тексті.</p> <p>5. Синтаксичний рівень виразності мовлення оратора.</p> <p>6. Стилїстичний рівень риторичного тексту.</p> <p>7. Фразеологічні одиниці в риторичному тексті.</p>	2	<p>1. Основні ознаки комунікативно якісного мовлення: правильність, точність, логічність, повнота, багатство, різноманітність, чистота, доречність, виразність, достатність і ясність мовлення.</p> <p>2. Поняття культури мовлення оратора. Мовна норма. Типові мовні помилки.</p> <p>3. Троп та його різновиди: епітет, метафора, метонімія, синекдоха, порівняння, алегорія, гіпербола, літота, перифраз, евфемізм, амфіболія та ін.</p>	2	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Мовна компетентність оратора.</p> <p>2. Мовні штампи. Мовні кліше.</p> <p>3. Функціональні стилі мови (офіційно-діловий, науковий, публіцистичний, художній, розмовний, конфесійний, епістолярний) та їх різновиди.</p> <p>4. Стилїстично нейтральна лексика.</p> <p>5. Стилїстично забарвлена</p>	4

1	2	3	4	5	6
		<p>4. Синтаксичний рівень художньої виразності мовлення. Мовні фігури (полісиндетон, асиндетон, симплока, хіазм, паралелізм).</p> <p>5. Стилiстичний рівень образності мовлення (антитеза, іронія, каламбур, парадокс, анафора, інверсія тощо).</p> <p>6. Фразеологічні одиниці в риторичному тексті: прислів'я, приказки, афоризми, фразеологізми.</p>		<p>лексика: просторіччя, канцеляризми, діалектизми, жаргонізми, неологізми, архаїзми, варваризми, солецизми.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 10. Методика підготовки промови: меморія, акція					
<p>1. Меморія. Способи запам'ятовування тексту (концентрація, повторення, асоціація). Репетиція виголошення промови.</p> <p>2. Акція як завершальний етап реалізації риторичної мети.</p> <p>3. Сутність та проблеми взаємодії оратора й аудиторії.</p> <p>4. Стратегія оратора, її структура.</p> <p>5. Тактика оратора: способи і прийоми.</p> <p>6. Зовнішня культура оратора.</p>	2	<p>1. Меморія. Прийоми запам'ятовування тексту промови. Прийоми мнемотехніки: кодування фразою, кодування азбукою цифр.</p> <p>2. Ознаки аудиторії, їх урахування в організації взаємодії оратора й аудиторії.</p> <p>3. Структура стратегії оратора.</p> <p>4. Принципи тактики оратора: поняття і види. Маніпулятивні, конфліктогенні тактики.</p> <p>5. Образ (імідж) оратора як сукупність його індивідуальних рис.</p>	2	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Тактичні прийоми оратора.</p> <p>2. Поняття техніки дихання.</p> <p>3. Типи дихання. Фонаційне дихання, його розвиток, оптимальне голосоутворення.</p> <p>4. Норматива артикуляційна база як основа правильної літературної вимови.</p> <p>5. Голос. Якості голосу оратора (сила, політність, гнучкість, рухливість, пластичність, діапазон, висота,</p>	5

1	2	3	4	5	6
<p>Імідж оратора. 7. Роль невербальних засобів спілкування у риторичній діяльності. 8. Поняття та категорії техніки мовлення.</p>		<p>6. Класифікація невербальних засобів спілкування (кінесика, паралінгвістика, екстралінгвістика, візуальний контакт, проксеміка). 7. Роль жестів, міміки, пантоміміки в реалізації мети і завдань промови. 8. Технології регуляції психологічного стану оратора під час виступу.</p>		<p>тембр). 6. Розвиток дикції оратора. 7. Темпоритм мовлення оратора. 8. Інтонація. Інтонаційно-виразні засоби мовлення. 9. Логічний наголос. 10. Пауза. Логічні паузи. Граматичні паузи. Логічно-граматичні паузи. Ритмічна пауза. Психологічна пауза. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 11. Стиль публічного виступу оратора					
<p>1. Поняття стилю публічного виступу. 2. Стильові особливості публічного виступу. 3. Складники риторичної виразності промови. 4. Шляхи мовного самовдоско-</p>	2		–	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Індивідуальний стиль оратора, проблеми його формування та шляхи оволодіння ним. 2. Типи стилів (демократич-</p>	4

1	2	3	4	5	6
налення оратора.				<p>ний, ліберальний, авторитарний).</p> <p>3. Умови вибору стилю промови, об'єктивна та суб'єктивна характеристика промови.</p> <p>4. Послугування риторичними прийомами (ототожнення себе з аудиторією, несподіванка, експресія, гіпербола, провокація, прогнозування, зіставлення всіх «за» і проти», апеляція до авторитету, співпереживання, внесення елемента неформальності, драматизація, пряме включення, гумор тощо).</p> <p>5. Мовне самовдосконалення оратора: спостереження за власним і «чужим» мовленням, мовленнєвий самоаналіз, систематичне збагачення словникового запасу.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p>	

1	2	3	4	5	6
				Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.	
Тема 12. Риторичний аналіз публічного виступу					
	–		–	Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Роль аналізу і самоаналізу публічних виступів у формуванні риторичної компетентності, розвитку критичного мислення оратора. 2. Критерії оцінки публічного виступу: структурно-смілова характеристика, культура мовлення, виконавська майстерність. 3. Вид, жанр тексту промови. 4. Актуальність теми промови. 5. Концепція, ідея, комунікативна мета, інтенція (намір) мовця. 6. Гармонійність змісту і форми. 7. Аналіз дискурсу. 8. Культура мислення оратора. 9. Рівень взаємодії оратора й аудиторії. 10. Образність мовлення на	6

1	2	3	4	5	6
				<p>лексичному, синтаксичному, стилістичному і фразеологічному рівнях.</p> <p>11. Культура мовлення: демонстрація комунікативних якостей мовлення, володіння ефективною технікою мовлення.</p> <p>12. Невербальна культура оратора.</p> <p>14. Зовнішня культура оратора.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	

Таблиця 4.4. Тематичний план навчальної дисципліни «Риторика», яка викладається для студентів заочної форми навчання спеціальності 081 Право освітньо-професійна програма «Право»

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
1	2	3	4	5	6
Модуль I. Теоретичні аспекти риторики					
Тема 1. Риторика як мистецтво слова, наука і навчальна дисципліна					
1. Предмет і завдання курсу «Риторика». 2. Красномовство як предмет риторики. 3. Ораторський процес та його складники. 4. Риторичний трикутник. 5. Закони риторики. 6. Роль риторики в особистісному й фаховому становленні юриста.	2		–	Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Риторика і поетика.. 2. Зв'язок риторики з іншими науками. 3. Риторична ситуація та її складники. 4. Риторична особистість юриста. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тесту-	6

1	2	3	4	5	6
				вання для самоконтролю знань за темою.	
Тема 2. Концепції, технології, постаті риторики: від давнини до сучасності					
	–		–	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Періоди в розвитку риторики.</p> <p>2. «Риторика» Арістотеля.</p> <p>3. Зародження моделей риторичної маніпуляції та популярності риторики в епоху Античності.</p> <p>5. Софістика й діалектика в античній риторичній.</p> <p>6. Схема та елементи побудови давньоримських промов.</p> <p>7. Риторичні трактати Цицерона.</p> <p>8. Середньовічна гомілетика: християнські ідеї та їх реалізація.</p> <p>9. Видатні візантійські ритори.</p> <p>10. Ренесансні оратори.</p> <p>11. Європейська риторика Нового часу.</p> <p>12. Генеза української ораторської культури.</p> <p>13. Концепції і види сучасної риторики.</p>	8

1	2	3	4	5	6
				<p>14. Неориторика. 15. Лінгвістична риторика. 16. Риторика сучасного інтерактивного спілкування. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 3. Риторичний ідеал та особистість оратора					
<p>1. Поняття риторичної майстерності оратора. 2. Риторичний ідеал: ретроспективний огляд. 3. Риторичні ідеали сучасної риторики: маніпулятивно-прагматичний, гуманістичний, тоталітарно-пропагандистський. 4. Риторична особистість оратора та її складники.</p>	–	<p>1. Образ ідеального оратора. 2. Сократівський риторичний ідеал. 3. Софістичний риторичний ідеал. 4. Риторичний ідеал християнського проповідника. 5. Український бароковий риторичний ідеал. 6. Риторичні ідеали сучасної риторики. 7. Комунікативна особистість оратора</p>	–	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Давньоукраїнський риторичний ідеал. 2. Проблема моральності оратора в контексті гуманістичного риторичного ідеалу. 3. Мовна й мовленнєва особистість оратора. 4. Культура спілкування та мовний етикет в риторичній діяльності. 5. Способи впливу на людей під час комунікації (переко-</p>	7

1	2	3	4	5	6
				<p>нання, навіювання, психічне зараження).</p> <p>6. Маніпулювання у спілкуванні.</p> <p>7. Стили спілкування (авторитарний, демократичний, ліберальний).</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 4. Класичний риторичний канон та його складники					
<p>1. Категорії класичної риторики: логос, етос, пафос, топос.</p> <p>2. Розділи класичної риторики.</p> <p>3. . Інвенція. Тема, особливості її вибору. Композиція промови..</p> <p>4. Диспозиція, елокуція та орнамент. Елоквенція.</p> <p>5. Меморія й акція.</p>	–	<p>1. Логос (істинність). Логічність як основна ознака промови й тексту.</p> <p>2. Етос (щирість). Моральність оратора. Риторика й демагогія.</p> <p>3. Пафос (відповідність мовної поведінки).</p> <p>4. Топос (типові мовні ситуації)..</p> <p>2. Інвенція. Поняття про задум, ідею, концепцію промови..</p> <p>3. Диспозиція, елокуція, орнаме-</p>	2	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Образ оратора. Вимоги до оратора.</p> <p>2. Стилїстика. Стилї усної та писемної форм мови.</p> <p>3. Зв'язки оратора з аудиторією (звуковий, візуальний та ін.).</p> <p>4. Релаксація. Етапи й складники самоаналїзу риторичної</p>	6

1	2	3	4	5	6
		нта. 4. Меморія й акція складники риторики.		діяльності оратора. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.	
Тема 5. Види і жанри красномовства					
	–		–	Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Поняття виду і жанру в риторичі. 2. Політичне красномовство та його жанрові різновиди. 3. Парламентська, мітингова та воєнна промови як жанри політичного красномовства. 4. Жанри судового красномовства: прокурорська (звинувачувальна) та адвокатська (захисна) промови. Репліка. Судові дебати. 5. Жанри академічної риторичи: наукова доповідь, наукове повідомлення, наукова лекція,	8

1	2	3	4	5	6
				<p>науково-популярна (публічна) лекція, реферат, виступ, бесіда.</p> <p>6. Жанри церковного красномовства: проповідь-розповідь, проповідь-слово, проповідь-повчання, бесіда-тлумачення, напучення та ін.</p> <p>7. Жанри суспільно-побутового красномовства: урочиста промова, ювілейна промова, привітальне слово, застільне слово (тост), поминальне (надгробне) слово.</p> <p>8. Роль імпровізації та емоційного складника в суспільно-побутовому красномовстві.</p> <p>9. Жанри дипломатичного красномовства: промови на конференціях, зборах, засіданнях, зустрічах; промови під час укладання дипломатичних актів (комюніке, угод, контрактів); промови під час візитів, прийомів, прощань, нагород тощо).</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати</p>	

1	2	3	4	5	6
				<p>опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 6. Риторичний дискурс. Діалогічна і конфронтаційна риторика (еристика)					
<p>1. Поняття дискурсу як мовленнєвої практики і контексту її розгортання.</p> <p>2. Діалог як риторичний дискурс.</p> <p>3. Еристика: поняття, еволюція, сучасне тлумачення.</p> <p>4. Жанри еристики: дискусія, диспут, полеміка, дебати.</p> <p>5. Стратегія і тактика суперечки.</p> <p>6. Основні вимоги до культури суперечки (повага до опонента, витримка, вмотивована аргументація, об'єктивна оцінка).</p>	–	<p>1. Особливості діалогу в риторичці. Типи діалогу.</p> <p>2. Монолог як риторичний дискурс. Засоби діалогізації монологу.</p> <p>3. Еристика як риторика діалогічного мовлення. Особливості сучасної еристики.</p> <p>4. Ознаки суперечки: доказовість і переконливість. Передумови виникнення суперечки. Типи суперечок.</p> <p>5. Прийоми ведення суперечки. Засоби підвищення ефективності суперечки.</p> <p>6. Види, форми й етапи організації дискусії.</p> <p>7. Функції, принципи, прийоми полеміки.</p> <p>8. Зміст і структура дебатов.</p> <p>9. Етичні й етикетні аспекти ведення суперечки.</p>	–	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Сократівська маевтика та іронія як спосіб знаходження істини в процесі діалогу.</p> <p>2. «Еристика, або Мистецтво сперечатися» Артура Шопенгауера.</p> <p>3. Вимоги до тези й антитези в полеміці.</p> <p>4. Помилки в тезі. Помилки в доказах. Помилки в аргументації тези.</p> <p>5. Некоректні прийоми суперечки. Коректні та некоректні докази.</p> <p>6. Суперечка на публіці.</p> <p>7. Правильне оперування поняттями в полеміці.</p> <p>8. Характеристика запитань і відповідей у полеміці.</p> <p>9. Види полемічних «хитро-</p>	6

1	2	3	4	5	6
				<p>щів», шляхи їх нейтралізації. 10. Мистецтво відповідати на запитання. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	

МОДУЛЬ II. Практичні аспекти риторики

Тема 7. Методика підготовки промови: інвенція

<p>1. Інвенція як розділ класичної риторики. 2. Етапи підготовки промови. 3. Типи підготовки промови, переваги і недоліки кожного з них. 4. Методи підготовки: вивчення першоджерел, нотування інформації.</p>	2	<p>1. Етапи підготовки промови. 2. Настанови оратора (інформування, переконання, заохочення, розважання, самопрезентація). 3. Концепція, ідея, мета, завдання промови. 4. Вибір теми промови. Тема, мікротема. 4. Система топосів (топос визначення, топос цілого – частини, топос роду – виду, топос властивості – якості – характеристики, топос порівняння). 5. Етапи підготовки промови:</p>	–	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Чинники, які сприяють успіху теми. 2. Промови, які читають за конспектом. 3. Промови, які готують заздалегідь, але не вчать напам'ять. 4. Промови, які готують заздалегідь і вчать напам'ять. 5. Імпровізовані промови (експромти). Завдання 2. Скориставшись</p>	8
--	---	--	---	--	---

1	2	3	4	5	6
		<p>вибір теми, складання плану, збирання матеріалу, запис, робота з текстом, тренування та запам'ятовування промови.</p> <p>6. Види планів (простий, складний, тезовий, цитатний).</p> <p>7. Методи підготовки промови: вивчення першоджерел, нотування інформації.</p>		<p>інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 8. Методика підготовки промови: диспозиція					
<p>1. Поняття композиції промови. «Триєдність» композиції промови.</p> <p>2. Вступ та його різновиди. Основні ораторські прийоми у вступі.</p> <p>3. Структурування викладу теми в основній частині промови.</p> <p>4. Логіка та емоції в промові.</p> <p>5. Способи інтеграції тексту промови.</p> <p>6. Типи закінчення промови.</p>	–	<p>1. Складники композиції промови: вступ, основна частина (пропозиція, поділ, виклад, аргументація, спростування), закінчення (висновки, спонукання до дії, накреслення перспективи).</p> <p>2. Ораторські прийоми у вступі: риторичне питання, постановка проблемного питання, комплімент слухачам, прийом співпереживання, прийом парадоксальної ситуації, звернення (до авторитету, інтересів аудиторії, події, часу, місця, до промови попереднього оратора), використання гумору, афоризму, прислів'я, наведення сильних фактів тощо.</p> <p>3. Типи викладу теми: розповідь,</p>	–	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Логічні закони аргументації: тотожності, суперечності, достатньої підстави, виключення третього.</p> <p>2. Помилки й хитрощі в аргументації.</p> <p>3. Емоційні моменти промови.</p> <p>4. Пряме і непряме закінчення.</p> <p>5. Знаки партитури тексту.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної</p>	8

1	2	3	4	5	6
		<p>опис, міркування, пояснення, аргументація, спростування.</p> <p>4. Аргументація в риторичі.</p> <p>5. Основні логічні форми викладу: аналіз, синтез, порівняння, розрізнення, індукція, дедукція, аналогія.</p> <p>6. Когезія як одна з характеристик тексту/дискурсу та необхідна умова текстуальності); проспекція, ретроспекція.</p> <p>7. Мовленнєво-логічне структурування тексту. Партитура тексту.</p>		<p>роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 9. Методика підготовки промови: елокуція, елоквенція, культура мовлення оратора					
<p>1. Комунікативні ознаки мовлення.</p> <p>2. Поняття культури мовлення оратора.</p> <p>3. Образність мови та її складники.</p> <p>4. Лексичні засоби образотворення в риторичному тексті.</p> <p>5. Синтаксичний рівень виразності мовлення оратора.</p> <p>6. Стилїстичний рівень риторичного тексту.</p> <p>7. Фразеологічні одиниці в риторичному тексті.</p>	–	<p>1. Основні ознаки комунікативно якісного мовлення: правильність, точність, логічність, повнота, багатство, різноманїтність, чистота, доречність, виразність, достатність і ясність мовлення.</p> <p>2. Поняття культури мовлення оратора. Мовна норма. Типові мовні помилки.</p> <p>3. Троп та його різновиди: епітет, метафора, метонїмія, синекдоха, порівняння, алегорія, гіпербола, літота, перифраз, евфемїзм, амфіболія та ін.</p> <p>4. Синтаксичний рівень худож-</p>	–	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Мовна компетентність оратора.</p> <p>2. Мовні штампи. Мовні кліше.</p> <p>3. Функціональні стилі мови (офіційно-діловий, науковий, публіцистичний, художній, розмовний, конфесійний, епістолярний) та їх різновиди.</p> <p>4. Стилїстично нейтральна лексика.</p> <p>5. Стилїстично забарвлена лексика: просторїччя, канце-</p>	7

1	2	3	4	5	6
		<p>ньої виразності мовлення. Мовні фігури (полісиндетон, асиндетон, симплока, хіазм, паралелізм).</p> <p>5. Стилiстичний рiвень образностi мовлення (антитеза, iронiя, каламбур, парадокс, анафора, iнверсiя тощо).</p> <p>6. Фразеологiчнi одиницi в риторичному тексті: прислiв'я, приказки, афоризми, фразеологiзми.</p>		<p>ляризми, дiалектизми, жаргонiзми, неологiзми, архаїзми, варваризми, солецизми.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись iнформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матерiал з теми та пiдготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичнi завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 10. Методика пiдготовки промови: меморiя, акцiя					
<p>1. Меморiя. Способи запам'ятовування тексту (концентрацiя, повторення, асоцiацiя). Репетицiя виголошення промови.</p> <p>2. Акцiя як завершальний етап реалiзацiї риторичної мети.</p> <p>3. Сутнiсть та проблеми взаємодiї оратора й аудиторiї.</p> <p>4. Стратегiя оратора, її структура.</p> <p>5. Тактика оратора: способи i прийоми.</p> <p>6. Зовнiшня культура оратора. Iмiдж оратора.</p>	–	<p>1. Меморiя. Прийоми запам'ятовування тексту промови. Прийоми мнемотехнiки: кодування фразою, кодування азбукою цифр.</p> <p>2. Ознаки аудиторiї, їх урахування в органiзацiї взаємодiї оратора й аудиторiї.</p> <p>3. Структура стратегiї оратора.</p> <p>4. Принципи тактики оратора: поняття i види.</p> <p>5. Образ (iмiдж) оратора як сукупнiсть його iндивiдуальних рис.</p> <p>6. Класифiкацiя невербальних засобiв спiлкування (кiнесика,</p>	–	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Тактичнi прийоми оратора.</p> <p>2. Поняття технiки дихання.</p> <p>3. Типи дихання. Фонацiйне дихання, його розвиток, оптимальне голосоутворення.</p> <p>4. Норматива артикуляцiйна база як основа правильної лiтературної мови.</p> <p>5. Голос. Якостi голосу оратора (сила, полiтнiсть, гнучкiсть, рухливiсть, пластичнiсть, дiапазон, висота, тембр).</p>	6

1	2	3	4	5	6
<p>7. Роль невербальних засобів спілкування у риторичній діяльності.</p> <p>8. Поняття та категорії техніки мовлення.</p>		<p>паралінгвістика, екстралінгвістика, візуальний контакт, проксемика).</p> <p>7. Роль жестів, міміки, пантоміміки в реалізації мети і завдань промови.</p> <p>8. Технології регуляції психологічного стану оратора під час виступу.</p>		<p>6. Розвиток дикції оратора.</p> <p>7. Темпоритм мовлення оратора.</p> <p>8. Інтонація. Інтонаційно-виразні засоби мовлення.</p> <p>9. Логічний наголос.</p> <p>10. Пауза. Логічні паузи. Граматичні паузи. Логічно-граматичні паузи. Ритмічна пауза. Психологічна пауза.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 11. Стиль публічного виступу оратора					
<p>1. Поняття стилю публічного виступу.</p> <p>2. Стильові особливості публічного виступу.</p> <p>3. Складники риторичної виразності промови.</p> <p>4. Шляхи мовного самовдосконалення оратора.</p>	–		–	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Індивідуальний стиль оратора, проблеми його формування та шляхи оволодіння ним.</p> <p>2. Типи стилів (демократичний, ліберальний, авторитар-</p>	8

1	2	3	4	5	6
				<p>ний).</p> <p>3. Умови вибору стилю промови, об'єктивна та суб'єктивна характеристика промови.</p> <p>4. Послугування риторичними прийомами (ототожнення себе з аудиторією, несподіванка, експресія, гіпербола, провокація, прогнозування, зіставлення всіх «за» і проти», апеляція до авторитету, співпереживання, внесення елемента неформальності, драматизація, пряме включення, гумор тощо).</p> <p>5. Мовне самовдосконалення оратора: спостереження за власним і «чужим» мовленням, мовленнєвий самоаналіз, систематичне збагачення словникового запасу.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тесту-</p>	

1	2	3	4	5	6
				вання для самоконтролю знань за темою.	
Тема 12. Риторичний аналіз публічного виступу					
	–		–	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Роль аналізу і самоаналізу публічних виступів у формуванні риторичної компетентності, розвитку критичного мислення оратора.</p> <p>2. Критерії оцінки публічного виступу: структурно-смілова характеристика, культура мовлення, виконавська майстерність.</p> <p>3. Вид, жанр тексту промови.</p> <p>4. Актуальність теми промови.</p> <p>5. Концепція, ідея, комунікативна мета, інтенція (намір) мовця.</p> <p>6. Гармонійність змісту і форми.</p> <p>7. Аналіз дискурсу.</p> <p>8. Культура мислення оратора.</p> <p>9. Рівень взаємодії оратора й аудиторії.</p> <p>10. Образність мовлення на лексичному, синтаксичному,</p>	6

1	2	3	4	5	6
				<p>стилістичному і фразеологічному рівнях.</p> <p>11. Культура мовлення: демонстрація комунікативних якостей мовлення, володіння ефективною технікою мовлення.</p> <p>12. Невербальна культура оратора.</p> <p>14. Зовнішня культура оратора.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>	

Розділ 5. Оцінювання результатів навчання

Таблиця 5.1 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни «Риторика» для студентів спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

Назва модуля, теми	Вид навчальної роботи	Бали
1	2	3
Модуль I. Теоретичні аспекти риторики		
Тема 1. Риторика як мистецтво слова, наука і навчальна дисципліна	1. Відвідування занять	–
	2. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	3
	3. Обговорення теоретичного питання на практичному занятті	–
	4. Тестування	2
	Разом:	5
Тема 2. Концепції, технології, постаті в розвитку риторики: від давнини до сучасності	1. Відвідування занять	–
	2. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	3
	3. Обговорення теоретичного питання на практичному занятті	–
	4. Тестування	2
	Разом:	5
Тема 3. Риторичний ідеал та особистість оратора	1. Відвідування занять	–
	2. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	3
	3. Обговорення теоретичного питання на практичному занятті	2
	4. Тестування	2
	Разом:	7
Тема 4. Класичний риторичний канон та його складники	1. Відвідування занять	–
	2. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	3
	3. Обговорення теоретичного питання на практичному занятті	2
	4. Тестування	2
	Разом:	7
Тема 5. Види і жанри красномовства	1. Відвідування занять	–
	2. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	5
	3. Обговорення теоретичного питання на практичному занятті	–

Назва модуля, теми	Вид навчальної роботи	Бали
1	2	3
	4. Тестування	2
	Разом:	7
Тема 6. Риторичний дискурс. Діалогічна і конфронтаційна риторика (еристика)	1. Відвідування занять	–
	2. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	3
	3. Обговорення теоретичного питання на практичному занятті	2
	4. Тестування	2
	Разом:	7
Поточна модульна робота 1		12
Модуль II. Практичні аспекти риторики		
Тема 7. Методика підготовки промови: інвенція	1. Відвідування занять	–
	2. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	3
	3. Обговорення теоретичного питання на практичному занятті	2
	4. Тестування	2
	Разом:	7
Тема 8. Методика підготовки промови: диспозиція	1. Відвідування занять	–
	2. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	3. Обговорення теоретичного питання на практичному занятті	3
	4. Тестування	2
	Разом:	7
Тема 9. Методика підготовки промови: елокуція, елоквенція, культура мовлення оратора	1. Відвідування занять	–
	2. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	3. Обговорення теоретичного питання на практичному занятті	3
	4. Тестування	2
	Разом:	7
Тема 10. Методика підготовки промови: меморія, акція	1. Відвідування занять	–
	2. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	3. Обговорення теоретичного питання на практичному занятті	3
	4. Тестування	2
	Разом:	7
Тема 11. Стиль публіч-	1. Відвідування занять	–

Назва модуля, теми	Вид навчальної роботи	Бали
1	2	3
ного виступу оратора	2. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	3
	3. Обговорення теоретичного питання на практичному занятті	–
	4. Тестування	2
	Разом:	5
Тема 12. Риторичний аналіз публічного виступу	1. Відвідування занять	–
	2. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	3
	3. Обговорення теоретичного питання на практичному занятті	–
	4. Тестування	2
	Разом:	5
Поточна модульна робота 2		12
Разом за семестр		100

Таблиця 5.2. Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни «Риторика»

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	1. Участь у предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	2. Участь у конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	3. Участь у конкурсах ораторського мистецтва	10-20
	4. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	1-15
	5. Написання і захист есе з визначеної проблеми	0-5
	5. Створення і демонстрація презентації для супроводу доповіді з питань для обговорення на практичному занятті.	0-5
2. Науково-дослідна	1. Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	2. Участь у наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	3. Підготовка публікації в наукових виданнях.	20
	4. Оформлення сценарного плану дидактичної гри	10-20
Разом		*

* Максимальна кількість додаткових балів для студента – 30. Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 5.3. Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Риторика»

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розділ 6. Інформаційні джерела:

Основні рекомендовані джерела інформації:

1. Гриценко Т. Б. Риторика: Навчальний посібник. Київ: НАУ, 2016. 365 с.
2. Кацавець Р. С. Ораторське мистецтво : підручник. Вид. 3-тє, допов. Київ: Алерта, 2021. 250 с.
3. Колотілова Н. А. Риторика. Навч. посібн. Київ: ЦУЛ, 2012. 232 с.
4. Нищета В. Риторика: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 220 с.
5. Нікітіна А. В. Барилова Г. К. , Кравченко М. В. Риторика : навчальний посібник. Старобільськ, 2021. 99 с.
6. Онуфрієнко Г. С. Риторика: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 625 с.
7. Ораторське мистецтво: підручник; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого; за ред. М. П. Требін, Г. П. Клімова. 2-ге вид. Харків : Право, 2015. 207 с.
8. Риторика : навч.-метод. посіб. ; ред. С. Романюк, уклад. Л. Мафтин. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича : Рута, 2020. 343 с.
9. Куньч З. Й., Городиловська Г. П., Шмілик І. Д. Риторика : підручник; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. 494 с.
10. Серєда Н. В., Квасник О. В. Основи ораторської майстерності: навчальний посібник. Харків : НТУ «ХПІ», 2019. 304 с.
11. Шинкарук В. Д., Тєслук В. М. Основи риторики: навчальний посібник, Київ : Ліра-К, 2021. 320 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

12. Андерсон К. Успішні виступи на TED; пер. Олександра Асташова: Посібник. Київ: Наш форма, 2016. 256 с.
13. Беякова В. Риторичні фігури в ораторському мистецтві. *За-вуч.* 2002. Жовт. (№ 29). С.1-16.
14. Благує Н. М. Основи культури і техніки мовлення: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 41 с.
15. Борг Д. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. Київ: Фабула, 2019. 309 с.
16. Буяльський Б. А. Поезія усного слова : Азбука виразн. читання : кн. для вчителя. Київ: Рад. шк., 1990. 264 с.
17. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: навчальний посібник для студентів вузів. Київ: Кондор, 2006. 263 с.
18. Гандапас Р. Харизма лідера; Пер. з рос. А. Стояновська. Дніпро: Моноліт, 2017. 296 с.

19. Гончарова О. Давньогрецька риторика як теоретичний дискурс. Аристотель: від метатеорії до інструменталістської теорії риторики. *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2008. № 4. С.26-31.
20. Грищенко Н. В. «Домінанта переможця»: чорна риторика в сучасному комунікативному просторі. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*. Харків, 2017. С. 38-41. URL:https://www.univd.edu.ua/general/publishing/konf/01_12_2017/pdf/8.pdf
21. Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ: Літера, 2020. 247 с.
22. Каньоса П. С. Риторика: навч. посіб.; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2011. 207 с.
23. Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей. Київ: Країна Мрій, 2015. 208 с.
24. Кацавець Р. С. Мистецтво переконання і впливу в суді. *Dictum factum*. 2018. № 1. С. 43-48. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/dicf_2018_1_10
25. Кацавець Р. С. Ораторське мистецтво як складник професійних якостей юриста. *Вісник Академії адвокатури України*. 2009. Число 1. С. 137-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2009_1_23
26. Кацавець Р. С. Риторична культура юристів. *Dictum factum*. 2018. № 2. С. 65-70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dicf_2018_2_14
27. Кацавець Р. С. Судова промова: мовний аспект. *Адвокат*. 2010. № 12. С. 12-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2010_12_2
28. Коваленко С. М. Сучасна риторика: навчально-практичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 183 с.
29. Кравець Л. Риторика як класична основа системи освіти європейських народів. *Рідні джерела*. 2000. № 4. С. 12-18.
30. Куньч З. Й. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навч. посіб.; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2011. 248 с.
31. Лівін М. Сторі-телінг для очей, вух і серця. Київ : Наш формат, 2020. 184 с.
32. Лузік Е. В., Ільїна Т. В. Риторика: майстерність переконання: Навч. посібник; Національний авіаційний ун-т. Київ : НАУ, 2005. 83 с.
33. Молдован В. Судова риторика: теорія і практика. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 496 с.
34. Мацько Л., Мацько О. Вітчизняна риторика. *Дивослово*. 2002. № 12. С. 20-25.
35. Мацько Л., Мацько О. Риторика Стародавньої Греції і Стародавнього Риму. *Дивослово*. 2002. № 1. С. 33-40.

36. Олійник О. Правова риторика: Навч. посіб. Київ: Кондор, 2010. 166 с.
37. Олійник О., Молдован В. Юридична риторика. Теорія і практика. Навч. посіб. Київ: Кондор, 2009. 245 с.
38. Олійник О. Б. Становлення та розвиток судового красномовства як складової юридичної риторики в Античну епоху. *Віче*. 2010. № 17. С. 25-27.
39. Ораторське мистецтво: Навчальний посібник для студентів вищ. навч. закл. юрид. спец. Видання друге; за ред. професора Н. П. Осипової. Харків: Одиссей, 2006. 144 с.
40. Павлищев О. Ораторське мистецтво – невід’ємна частина правосуддя. Закон і бізнес. 2004. 1-10 трав. (№ 18). С. 10.
41. Поплавська Н. М. Полемісти. Риторика. Переконування (Українська полемічно-публіцистична проза кінця XVI – початку XVII ст.). Монографія. Тернопіль : ТНПУ, 2007. 379 с.
42. Риторична особистість: теорія і практика ; за ред. В. В. Герман. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. 42 с.
43. Рогожкин О. В. Риторика: загальна, судова, оперативна: підручник для студ. I курс. юрид. фак-тів. Донецьк: Донецький юридичний інститут МВС України, 2012. 298 с.
44. Сагач Г. М. Божий світ і ми: «красномовство» у термінах і поняттях. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2015. 298 с.
45. Сагач Г. М. Ділова риторика: Мистецтво риторичної комунікації. Київ : Зоря, 2003. 255 с.
46. Сагач Г. М. Золотослів : навч. посіб. Київ : Райдуга, 2003. 378 с.
47. Сивачук Н. П. Академічна риторика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; за заг. ред. канд. пед. наук. проф. Н. П. Сивачук ; Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини, Ін-т філології та сусп.-вознав., Наук.-дослід. лаб. «Театр слова». Умань: Сочінський, 2013. 374 с.
48. Сковронська І. Етос, логос, пафос як базові модуси судової риторики античних часів. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2018. № 1. С. 29-32.
49. Сковронський Д. М. Римський період становлення судової риторики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 1. С. 30-32.
50. Сковронський Д. М. Роль християнства в розвитку судової риторики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Серія: Право. Вип. 49. Т. 1. С. 45-49.
51. Старченко Н. Судова риторика як вияв цінностей Волинської шляхти кін. XVI ст.: (на прикладі про вбивство Балтазара Гнівоша з Олексова). *Соціум. Альманах соціальної історії*. 2010. Вип. 9. С. 318-360.

52. Старченко Н. Українські світи Речі Посполитої. Історії про історії. Київ: Laugus, 2021. 616 с.
53. Теслюк В. М. Основи красномовства: навчальний посібник. Київ: Ліра, 2020. 524 с.
54. Томан І. Мистецтво говорити : перекл. з чес. Київ: Політвидав України, 1989. 293 с.
55. Тягнирядно Є. В., Яворська Г. Х. Риторичні вміння правників: теорія і практика : Монографія. Одеса: . ОДУВС, 2009. 224 с.
56. Ухач В. З. Судова риторика (опорні конспекти лекцій). Навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. Тернопіль: Вектор, 2013. 114 с.
57. Хоменко І. В. Еристика: мистецтво полеміки. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 198 с.
58. Чепіга І. Л. Ораторське мистецтво на Україні в XVI-XVII ст. *Українська мова і література в школі*. 2015. № 3. С. 64-68.
59. Шефер Д., Карліс М. Як здобути прихильність людей і навчитися впливати на них: рекомендації колишнього агента . Київ : Vivat, 2019. 304 с.
60. Яновська О. Г. Адвокатура та судова риторика: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ: КНЕУ, 2008. 131 с.
61. Ясинюк М. М. Судові дебати: право, психологія, риторика: монографія. Київ: Алеута, 2014. 156 с.

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення:

Пакет програмних продуктів Microsoft Office, до якого входить програмне забезпечення для роботи з різними типами документів: текстами, електронними таблицями, презентаціями, базами даних тощо. Мережеві сервіси Google.

Основними й найбільш використовуваними складниками пакету Microsoft Office є:

1. Microsoft Word.
2. Microsoft Excel.
3. Microsoft Power Point.

2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу:

1. Риторика : завдання для аудиторного тестування студентів заочної форми навчання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://10.0.0.34/>

2. Риторика: Дистанційний курс з дисципліни для студентів спеціальності 081 «Право». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=1568>

Пошукові та інформаційні системи Інтернет

1. Google : Пошукова системи Інтернет. – Режим доступу до електронних ресурсів: <https://www.google.com.ua>

Електронні ресурси / бібліотеки

1. Інститут риторики імені Д. Ф. Кеннеді. – Режим доступу: <https://rhetoric-hall.com/>.

2. Красномовець. Курси ораторського мистецтва. – Режим доступу: <https://krasnomovec.club/>

3. Майстерня Лева. Сучасне ораторське мистецтво. – Режим доступу: <https://masterlev.com.ua/>

Бібліотечно-бібліографічні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : інтернет-сторінка. – Режим доступу до електронних документів : <http://www.nbuv.gov.ua/>.

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Система каталогів і картотек. – Режим доступу до електронних документів : http://www.nbuv.gov.ua/db/library_db.html.

3. Національна парламентська бібліотека України : вебсайт. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.nplu.org/ua/resources/resources.htm>.

4. Національна парламентська бібліотека України : вебсайт : Політематична база даних статей з періодичних видань. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://analitic.nplu.org/>.

5. Національна парламентська бібліотека України : вебсайт : Каталог статей зі збірників наукових праць. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://stt.nplu.org/>.

6. Електронний каталог бібліотеки Полтавського університету економіки і торгівлі: вебсайт. – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://catalog.uccu.org.ua/opacunicode/>